

Halált okozó, foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés valósul meg, ha a munkavédelmi előírások betartásáért felelős munkahelyi vezető a 11,4 m magasságban végzett munkálatokhoz nem jelöl ki a balesetvédelmi szabályok betartásáért felelőst, és e mulasztás közrehat abban, hogy e munkavégzés közben mélybe zuhanó sértett az életét veszíti [1978. évi IV. törvény 171. § (1) bek., (2) bek. b) pont; a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. tv.; Építőipari Kivitelezési Biztonsági Szabályzat, 32/1994. IKM r.].

Az elsőfokú bíróság 2003. február 28-án kelt ítéletében **a terhelt bűnösségét halált okozó, foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétségében állapította meg, ezért őt 1 évi próbaidőre felfüggesztett 6 hónapi fogházra ítélte.**

A másodfokú bíróság a 2003. október 3-án kelt és jogerős végzésében az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Az ítéleti tényállás szerint **a terhelt 2001 szeptemberében mint kőműves vállalkozó munkásaival a Z. Pláza falazási munkálatainak elvégzésére szerződött. Szerződésének melléklete értelmében a kivitelezéssel kapcsolatos építésrendészeti, balesetvédelmi előírások megszegéséből származó következmények őt terhelték, és mint alvállalkozó maradéktalanul felelt a munkavégzés során elszenvedett esetleges munkabalesetekért.**

A terhelt 2001. november 26-án munkaszerződést kötött I. E. kőművessel, aki másnap kezdte meg a munkavégzést. A terhelt által vezetett **oktatási naplóban I. E. sértett munkavédelmi kioktatására vonatkozóan bejegyzés nem volt, a nyilvántartó kartonon pedig nem igazolták, hogy I. E. a terhelttől egyéni védőeszközt kapott. Egyébként a magasban végzett munkához szükséges, a leesés ellen biztosító heveder, biztonsági öv, kötél a terhelt gépkocsijában a helyszínen voltak, ahhoz a dolgozók hozzáférhettek.**

2001. november 27-én a terhelt a reggeli órákban dolgozói részére eligazítást tartott, kijelölte az aznap elvégzendő földémszint-falazási munkálatokat, felhívta a dolgozók figyelmét a védőeszközök használatára is. A munkafolyamat irányításával B. Gy. kőművest bízta meg, majd az építkezésről eltávozott.

A földémszinten a falazási munkálatokat 11,4 méter magasan kellett elvégezni akként, hogy a földémszint alá hajolva, mintegy 40-50 cm-re kellett falazni. Védőkorlát nem volt, a munkaterületen botlásveszély állt fenn.

A terhelt a helyszínt úgy hagyta el, hogy a kimondottan veszélyes munkafázist balesetvédelmi szempontból nem elemezte, nem tárta fel a leesés elleni védelem megfelelő módzatait, nem dolgozta ki annak lehetséges kivitelezési módjait, s így ezeket a munkavállalókkal sem ismertette.

A munkavédelmi előírások megvalósításáért felelős személyt nem jelölt ki, a védőeszközök használatát nem követelte meg és nem is ellenőrizte. E

magatartásával megszegte az Építőipari Kivitelezési Biztonsági Szabályzat előírásait [32/1994. (XI. 11.) IKM rendelet 2.2.1. pontja].

A déli órákig a földszinten zajlottak a falazási munkák, a dolgozók védőfelszerelést nem használtak. Ebéd után a falazást befejezték és annak folytatásához téglát hordtak a helyszínre. Ebben egy ideig I. E. sértett is részt vett, majd a téglát hordó csapatot elhagyva **munkavégzés céljából a falazás helyszínére ment, ahol ismeretlen körülmények között a mélységbe zuhant. Az esés kapcsán elszenvedett többszörösen súlyos sérülései következtében életét veszítette.**

Az ítéleti tényállás tartalmazza mindazokat a munkavédelmi szabályszegéseket, amelyeket a terhelt - a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Mvt.) IV. fejezetében foglalt rendelkezések, illetőleg az Építőipari Kivitelezési Biztonsági Szabályzatban foglaltak megsértésével elkövetett. Ezek között a munkavédelmi előírások megvalósításáért és betartatásáért felelős személy kijelölésének elmulasztása, és a leesés elleni védelem biztosítása is szerepelnek. Az idézett biztonsági szabályzat szerint: amennyiben a leesés elleni védelmet nem lehet kielégítően biztosítani, a **munkavállaló a munkát csak munkaöv, biztonsági-heveder, illetve zuhanásgátló használatával végezhet.** Ilyen esetben előzetesen ki kell alakítani vagy jelölni azokat a szerkezeteket, ahova a munkavállaló a védőfelszerelést rögzíteni tudja. **Minthogy a helyszínen leesést gátló védőkorlát nem volt, a dolgozóknak - így a sértettnek is - csak zuhanásgátló használata mellett lehetett volna a falazás helyszínére menni.** Nem került azonban sor arra sem, hogy a védőfelszerelés rögzítésének lehetőségét a terhelt megkeresse és jelölje.

A jogerős határozat ellen a terhelt képviseletében meghatalmazott védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, melyben anyagi jogszabálysértésre hivatkozva elsődlegesen bűncselekmény hiányában, másodlagosan bizonyítottság hiányában a terhelt felmentését indítványozta.

A felülvizsgálati indítvány indokolásában a védő többek között kifogásolta, hogy a munkavédelem körében érvényesülő felelősség vizsgálata során a bíróság a munkavégzésre szerződő fővállalkozó felelősségét nem vizsgálta. Az erre vonatkozó törvényi előírás szerint ugyanis abban az esetben, ha különböző munkáltatók alkalmazásában álló munkavállalók egyidejű foglalkoztatására kerül sor, a munkavégzést a baleseti veszély elhárítása érdekében össze kell hangolni, s erre a felek által kötött szerződésben kijelölt munkáltató - ennek hiányában a fővállalkozó -, illetőleg az felelős, akinek a területén a munkavégzés folyik. E jogi előírás ellenére a bíróság nem vizsgálta, hogy a munkavégzés helyszínén az állványzat felállítása és a megfelelő körülmények biztosítása ténylegesen kinek a felelősségi körébe esett.

Felülvizsgálati indítványában a védő a bevont építőipari szakértő alkalmatlanságára is hivatkozott. Sérelmezte a védelem által előterjesztett szakértői vélemény értékelésének mellőzését. E körben a szakértői véleményre alapított tényállás megalapozatlanságára utalt. A bizonyítás törvényességével kapcsolatos részletes védői okfejtés ugyancsak a szakértői vélemény előterjesztéséhez és értékeléséhez kapcsolódik.

Súlyos eljárási hibaként sérelmezte a védő a sértetti közrehatás vizsgálatának elmulasztását. E tekintetben az ítéleti tényállás felderítetlenségét hangsúlyozta. Hivatkozott arra, hogy falazási munkákat már nem kellett végezni, a többi munkavállaló

a falazóanyagot hordta és nem volt felderíthető, hogy a sértett a baleset közvetlen helyszínét milyen okból és milyen módon közelítette meg. Nem volt egyértelműen ezért megállapítható az sem, hogy a balesetre munkavégzés közben került sor.

Végül anyagi jogszabálysértésként sérelmezi a felülvizsgálati indítvány a bíróság által megállapított, és a terheltnek felrótt foglalkozási szabályszegések és a sértett halála közötti okozati összefüggés hiányát. A foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétsége törvényi tényállására hivatkozva utal arra, hogy a sértett halálát nem munkavégzés közben szenvedte el, ezért a terhelt esetleges munkavédelmi mulasztásai azzal okozati összefüggésbe nem hozhatók. Ehhez kapcsolódóan a sértett esetleges ittasságának felderítetlenségét is sérelmezi.

A Legfőbb Ügyészség az átiratában elfoglalt álláspontja szerint a védő jogi érveit az ítéleti tényállástól eltérő tényekre alapította. Ebből adódóan a felülvizsgálati indítványban foglaltak a jogerős ítélet megváltoztatásához alapul nem szolgálnak.

A védő a Legfőbb Ügyészség indítványára írásbeli észrevételében reagált.

Vitatta, hogy az ítéleti tényállástól eltérő tényeket rögzített volna felülvizsgálati indítványában és hangsúlyozta, hogy azt elsődlegesen a terhelt magatartása (felrótt mulasztásai) és a sértett halála közötti okozatosság hiányára alapította. Minthogy ez az anyagi jogi kérdések körébe esik, a védő érvelése szerint a felülvizsgálat az 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 405. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltak alapján elvégezhető.

A felülvizsgálati indítvány érveit tekintetbe véve a Legfelsőbb Bíróság kizárólag a cselekmény anyagi jogi értékelése, ezen belül a terhelt balesetvédelmi kötelezettségeinek elmulasztása és a sértett halála közötti okozati összefüggéssel kapcsolatos kifogások tekintetében találta eljárásjogi értelemben elfogadhatónak a védő indítványát. A Be. 405. § (1) bekezdésének a) pontja értelmében ugyanis az ítélet érdemi felülvizsgálatát kizárólagosan a terhelt bűnösségének megállapítását érintő anyagi szabálysértés alapozhatja meg, ekként az ítéleti tényállás felderítését, a bizonyítékok mérlegelését, a szakértői vélemény megállapításainak kétségbevonását érintő védői kifogások a felülvizsgálat körében nem értékelhetők. Ezért nem volt vizsgálható a perben kirendelt igazságügyi szakértő szakmai kompetenciája, a védelem által felkért másik szakértő véleményének a bizonyítékok köréből való kirekesztése, s jogi vonatkozásai ellenére a kivitelezésben részt vevő vállalkozók közti felelősségmegoszlás problémája. Nem volt vizsgálható a tényállásnak a sértett esetleges közrehatásával kapcsolatos hiányossága sem. Mindezek a kérdések ugyanis a jogerős ítélet tényállásába tartozóként a Be. 420. §-ában megfogalmazott korlátozás figyelembevételével a felülvizsgálat körén kívül esnek: a jogerős ítélet tényállása a felülvizsgálat során irányadó. Irányadó tehát a perben kirendelt igazságügyi szakértő elfogadott véleménye, a sértett magatartására vonatkozó megállapítások köre, a kivitelezési munkák során közreműködő vállalkozók, ezen belül elsősorban a terhelt, mint kőműves alvállalkozó szerződésben kikötött balesetvédelmi és felelősségi kötelezettségeire vonatkozó valamennyi ténymegállapítás is. Ez utóbbi kapcsán azonban a Legfelsőbb Bíróság a védő téves jogértelmezésére utalva szükségesnek látja az 1993. évi XCIII. törvény 40. § (2) bekezdésében foglalt jogi előírás kiemelését is: „olyan munkahelyen, ahol különböző munkavállalók alkalmazásában álló munkavállalókat

egyidejűleg foglalkoztatnak, a munkavégzést úgy kell összehangolni, hogy az ott dolgozókra és az ott tartózkodókra veszélyt ne jelentsen.” Az elsőfokú ítélet tényállása egyébként tartalmazza a terhelt, mint alvállalkozó által kötött szerződésekben kikötött és a balesetvédelmi teendőkkel kapcsolatosan reá háruló kötelezettségek megjelölését is.

Mindezt figyelembe véve a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítvány anyagi jogi kifogását vizsgálva a terhelt büntetőjogi felelősségét érintően érdemben kizárólag azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy nevezett kétségtelen balesetvédelmi mulasztásai a sértett balesetével, halálának bekövetkezésével okozati összefüggést mutatnak-e.

Az ítéleti tényállás szerint a terhelt ugyan biztosította a helyszínen a szükséges munkavédelmi eszközök egy részét, mindemellett mulasztása folytán a munkavállalók, s így a sértett sem végezték veszélyes, magasban végrehajtott falazási munkájukat biztonsági heveder alkalmazása és annak a megfelelő teherhordó szerkezethez történt rögzítése mellett. Nem volt a munkavégzés helyszínén olyan, a balesetvédelmi előírások betartatásával megbízott felelős személy sem, aki e megbízása körében eljárva a munkavégzés konkrét körülményeit tekintve a biztonságvédelmi eszközök használatát megkívánta és ellenőrizte volna [Mtv. 44. § (3) bek.]. Amint az az ítéleti tényállásból kitűnik: a terhelt által megbízott B. Gy. kizárólag a munkafolyamat ellenőrzésére volt köteles, a balesetvédelmi teendőkhöz nem értett, s ezekre kiterjedő felhatalmazása sem volt.

A védő érvelése szerint a terheltnek felrótt gondatlan vétség megállapíthatóságát kizárja az a körülmény is, hogy a sértett halálos balesetét ténylegesen nem a számára előírt munka közben végezte, hiszen munkacsoportjával téglahordást kellett volna végeznie, ehelyett a veszélyes falazás helyszínére ment. Ám az ítélet ténymegállapítása a védő állításával ellentétes: a sértett a téglahordás közben a „falazás helyszínére ment munkavégzés céljából”, s balesetét ekkor szenvedte el. E baleset az Mvt. szerint munkabaleset, amelynek elkerülése érdekében az Mvt. és az Építőipari Kivitelezési Biztonsági Szabályzat rendelkezései szerint kellett volna eljárni. E ténymegállapítás ellenében a védőnek a bizonyítékok eltérő mérlegelésére alapított érvelése helyt nem foghatott. Mindemellett e kifogás kapcsán a Legfelsőbb Bíróság szükségesnek látja az Mvt. 44. § (2) bekezdésére történő hivatkozást is: a veszélyforrásnak kitett dolgozó biztonsági berendezésekkel, egyéni védőeszközökkel és védőfelszerelésekkel történő védelmét „a munkavégzés hatókörében tartózkodókra is ki kell terjeszteni”.

A Legfelsőbb Bíróság ezért a felülvizsgálati indítvánnyal alaptalanul támadott első- és másodfokú ítéletet a Be. 427. §-a alapján hatályában fenntartotta. (Legf. Bír. Bfv. II. 210/2004. sz.)